

Talousarviokirjaan tehdyt muutokset

Yhteenveto vuoden 2024 talousarviokirjaan aluehallituksen 4.12.2023 käsittelyn perusteella tehdyistä muutoksista. Tekstilisäysten kohdalla mainitut sivunumerot ovat aluevaltuuston esityslistan liitteenä toimitetun kirjaversioiden mukaisia sivunumeroita.

Sisällysluettelo

- **Lisätty** sisällysluettelon loppuun
 - o Liite 5. Kansliapäälliköiden kirje hyvinvointialueille 22.11.2023

2.2 Hyvinvointialueen toimielimet

- Sivun 5 luettelossa mainitun Yksilöasioiden jaoston perään on **lisätty** sulkuihin maininta ”ei toimintaa vuonna 2023”.

2.5 Taloussuunnittelukauden rahoitusnäkökulma ja talouden tasapainottaminen

- **Poistettu** sivulta 8 säästötoimia koskevasta, sivun alareunasta laskien toisesta tekstikappaleesta seuraavat virkkeet
 - o ”Säästötoimenpidelistauksessa esitetyn toimielinorganisaation uudistamisen eli kolmen eri lautakunnan lakkauttamisen selvittäminen aloitetaan välittömästi, tavoitteena tuoda asia aluevaltuuston päätettäväksi huhtikuussa 2024. Aikataulussa on huomioitu poliittisen keskustelun mahdollistaminen.”
- **Lisätty** sivulle 8 edellä mainittujen poistettujen virkkeiden tilalle virke:
 - o ”Aluehallitus käynnistää valtuustoryhmien kanssa yhdessä tammikuussa arvioinnin koko hyvinvointialueen toimielinrakenteesta ja tekee sen pohjalta esitykset hallintosäännön muutoksen yhteydessä keväällä 2024.”
- **Lisätty** sivun 9 loppuun:
 - o ”Valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön kansliapäälliköt ovat lähettäneet aluevaltuustojen puheenjohtajille, aluehallitusten puheenjohtajille sekä hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon johtajille 22.11.2023 päivätyn kirjeen, jolla kannustetaan alueita ennakkoluulottomaan tietoon perustuvaan palvelujen sisältöjen ja palvelurakenteen uudistamiseen haastavassa taloustilanteessa. Kirjeessä käsitellään myös alijäämien kattamisveloitusta. Kirje on talousarviokirjan liitteenä 5.”

7.1–7.5 Käyttötalousosa toimialoittain, kaikki toimialat

- Jokaisen toimialan Talous-alaotsikon alla olevaan toimialakohtaisen v. 2024 talousarvion toimintatulot, toimintamenot ja toimintakatteen sisältävään taulukkoon on **lisätty** sarake, joka sisältää joulukuun 2023 muutostalousarvioesityksen toimialoittain laskennallisesti kohdennetut toimintatulot, toimintamenot ja toimintakatteen. Sivut 36, 59, 71, 85 ja 98.
- **Lisätty** em. taulukoiden kuvateksteihin seuraava huomautus:
 - o ” Huom! Vuoden 2023 muutostalousarvioesityksen toimialakohtaiset eurotiedot on kohdistettu osin laskennallisesti kirjanpidon toteumien perusteella. Tämän johdosta taulukossa esitetyt vuoden 2023 ja 2024 luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään.”

7.5 Konsernipalvelut

- Alaotsikko Tila- ja tukipalvelut
 - o **Poistettu:** ”Ruokahuollossa toteutettavat säästötoimenpiteet voivat johtaa kaikkien henkilökunnan ruokasalien sulkeminen arkipyhinä ja viikonloppuisin. Henkilöstön vähentäminen vaikuttaa ruoan laadun tasoon, koska ruokavaliot yhdenmukaistetaan ja ruuan valmistukseen käytetään yksinkertaisempia valmistustapoja, esim. keittojen ja pataruo- kien määrä lisääntyy. Jäähdytettävien aterioiden toimittaminen lisääntyy, jolloin hoitohenkilöstö voi joutua hoitamaan enemmän asukkaiden ruokailuun liittyviä tehtäviä.”

- **Poistettu:** ”Puhtauspalvelujen säästötoimenpiteiden vuoksi laitoshuoltajien työpanos keskitetään päätehtävään eli sii-voukseen, jolloin hoitohenkilöstö joutuu osallistumaan enemmän potilaiden ruokailuun ja vuodehuoltoon liittyviin tehtäviin. Siivouksen määrää joudutaan vähentämään erityisesti toimistotilojen, henkilökunnan tilojen ja ns. yleisten tilojen osalta. Myös potilastilojen siivoustaajuuksia tarkastellaan kriittisesti. Ammattitaitoisen henkilöstön puute voi heikentää eristyshuonesiivouksen tasoa. Laajat säästöt ovat riski hygieniatasolle.”
 - **Poistettu:** ”Eloisan välinehuollon palvelut tuotetaan kokonaisuudessaan omana palveluna. Toiminta on keskitetty pääosin Savonlinnan ja Mikkelin keskussairaaloihin sekä Pieksämäen sosiaali- ja terveystalokeskukseen. Esimerkiksi Mikkelin keskussairaalan välinehuollosta toimitetaan yksiköihin vuosittain yli 500 000 huollettua tuotetta. Välinehuolto on terveydenhuollon kriittinen tukipalvelu, jossa korostuu huoltoprosessin varmuus, sujuvuus ja laadun merkitys. Häiriö välinehuollon toiminnassa heijastuu välittömästi potilastyöhön mm. leikkaustoimintaan ja hammashuoltoon. Säästötoimenpiteet aiheuttavat instrumenttien lisähankinnan tarvetta ja kasvattavat riskiä palvelutuotannon viiveisiin.”
 - **Poistettu:** ”Säästöjen kohdentaminen sisäisiin kuljetuksiin aiheuttaa viivettä erityisesti vuodeosastojen toiminnassa. Lisäksi roskien siirtojen viivästyminen lisää hygieniariskiä.”
 - **Poistettu:** ”Kiinteistöhuollon henkilöstön supistaminen aiheuttaa huolto- ja kunnossapitojen viivettä ja mahdollisesti lisää ostopalvelujen tarvetta sekä kiinteistöjen laajempia vahinkohaittoja.”
- Alaotsikko Hankinta- ja talouspalvelut
- **Poistettu:** ”Hankinta- ja talouspalveluissa yhteistoimintaneuvottelun vaikutukset kohdistuvat laajasti koko palvelualueeseen. Sopeuttamistoimien seurauksena hankintapalvelujen resurssissa tapahtuu muutoksia, jotka tulevat ainakin tilapäisesti vaikuttamaan esimerkiksi hankintapalveluihin palvelunopeuteen sekä kilpailutusaikatauluihin. Muutosten taustalla on prosessien tehostaminen, joka kuitenkin vie aikaa. Palvelutason heikkeneminen voi aiheuttaa tyytymättömyyttä sisäisissä asiakkaissa sekä vaikuttaa ilmapiiriin.”
 - **Poistettu:** ”Talouspalveluissa tehostamistoimet koskevat talouspalveluita ja laskutuksen palveluita. Osto- ja myyntilaskuprosessien kehittämistä päästään jatkamaan, kun ensimmäisen vuoden alkuhaasteet alkavat olla takana-päin. Hyvinvointialueen ensimmäisen vuoden aikana on tarvittu lisäresursseja, mutta sopeutustoimien vuoksi jatkossa on pärjättävä vähemmällä henkilöstömäärällä. Muutokset voivat aiheuttaa palvelujen ruuhkautumista, sisäistä tyytymättömyyttä sekä hakeutumista toisen työnantajan palvelukseen. Todennäköistä on, että vaikutukset näkyvät myös asiakkaille ja aiheuttavat työnantajalle mainehaittaa, jonka parantamisen eteen on tehty töitä koko vuosi 2023.”
- Alaotsikko Henkilöstöpalvelut
- **Poistettu:** ”Henkilöstöpalveluiden osalta palkanlaskennan isona ja aikapaineisena perustoimintona tulee olla kustannustehokasta, laadukasta ja sujuvaa. Sopeutustoimien kohdistuessa tähän toimintoon, kasvavat riskit merkittävästi. Pienemmällä henkilöstömäärällä kuormitus lisääntyy, sijaistamismahdollisuudet heikkenevät ja isojen virheiden riski kasvaa. Isojen virheiden sattuessa kuormitus moninkertaistuu, mikä vaikuttaa työhyvinvointiin kielteisesti ja lisää sairastavuutta. Henkilöstöasiakkaiden tyytymättömyys palvelun heikkenemiseen kasvaa, mikä voi johtaa hakeutumiseen toisen työnantajan palvelukseen.”
 - **Poistettu:** ”Sopeutustoimet kohdistuvat henkilöstöpalveluiden asiantuntijaresursseihin, mikä vaikuttaa toimialoille toimitettavien palvelujen nopeuteen ja laatuun sekä myös ulkoiseen työnantajakuvaan. Pienemmällä henkilöstömäärällä ei voida optimaalisesti vaikuttaa työnantajakuvaan edistämiseen ja siten myös rekrytointiin, esim. onnistuminen lääkäreiden rekrytoinnissa vaikeutuu merkittävästi. Tällä hetkellä ja myös tulevaisuudessa työvoiman saatavuuden parantaminen vaatii HR-asiantuntijoilta paljon aloitteellisuutta, aktiivisuutta ja kovaa operatiivista työtä. Tässä työssä tarvitaan asiantuntijoiden lisäksi myös avustavia HR-tehtäviä.”

- **Poistettu:** ”Kokonaisuutena henkilöstöpalveluiden resursseihin kohdistuvat heikennykset vaikuttavat merkittäväällä tavalla koko Eloisan henkilöstölle tuotettavien palveluiden laatuun ja määrään. Kuormitus on tälläkin hetkellä kova ja edelleen lisääntyessä tulee lisäämään sairastavuutta. Lisäksi on odotettavissa negatiivisia vaikutuksia Eloisan työnantajakuvaan, jota on voimakkaasti ja tuloksellisesti edistetty vuoden 2023 aikana.”

- Digitaaliset ja tietopalvelut
 - **Poistettu:** ”Kun henkilöstömäärä sopeuttamistoimien myötä vähenee, yksikössä jäljelle jäävät henkilöt joutuvat kantamaan entistä suuremman työtaakan ja vastuun. Heidän tehtävänsä ja roolinsa muuttuvat, ja heidän on keskityttävä vain kiireellisimpiin ja pakollisimpiin asioihin, kuten muutoksiin, selvityksiin, viestintään ja koulutukseen. Heillä ei ole enää aikaa tai resursseja kehittää kansalaisten digitaitoja tai uusia digitaalisia ratkaisuja.”
 - **Poistettu:** ”Henkilöstön vähentäminen vaikuttaa myös tietojohdamisen yksikköön, joka vastaa tietojen keräämisestä, analysoinnista, raportoinnista ja jakamisesta. Tietojohdamisen yksiköllä on jo nyt riittämätön määrä henkilöstöä ja osaamista suhteessa kasvavaan tarpeeseen. Nykyiset järjestelmät eivät tue omaa tekemistä parhaimmalla mahdollisella tavalla, ja yksikkö on riippuvainen sovellustiimin, controller-yksikön ja toimialojen tiedonkeruun tuesta. Lisäksi yksikkö joutuu vastaamaan yhä laajempiin ja monimutkaisempiin raportointivaateisiin, jotka johtuvat lakimuutoksista ja ohjauksista eri tahojen, kuten THL:n, Findatan ja STM:n, toimesta.”
 - **Poistettu:** ”Henkilöstön vähentäminen ei siis ole ratkaisu, vaan pikemminkin ongelma, joka heikentää digitaalisten ja tietopalveluiden laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Se lisää vääjäämättä myös muiden toimialojen työmäärää ja kustannuksia: joudutaan tekemään enemmän itse tai ostamaan palveluita ulkopuolisilta toimijoilta. Ostopalvelut eivät kuitenkaan ole aina luotettavia, edullisia tai vastuullisia, ja niiden kilpailuttaminen ja valvominen vaatii omaa osaamista ja resursseja. Esimerkiksi digiasiointialustan käyttöönotto ja ylläpito omana toimintana säästäisi vuodessa noin 60 000–120 000 euroa verrattuna ulkoistettuun projektinhallintaan, ja jatkossa voi oman henkilöstömäärän lisääminenkin olla perusteltua.”

- Alaotsikko Viestintäpalvelut
 - **Poistettu:** ”Viestintäpalveluihin kohdistuvat sopeuttamistoimet heijastuvat väistämättä kaikkiin viestinnän osa-alueisiin: päätöksenteon viestintään, kriisiviestintään, rekrytointiviestintään, toimialojen kanssa toteutettuun henkilöstö- ja asiakasviestintään sekä viestintäkanavien ylläpitoon ja sisällön laatuun. Pienessä yksikössä jo toteuttavat sopeuttamistoimet lisäävät jäljelle jäävien työkuormaa ratkaisevasti ja ylimääräiset poissaolot lamaannuttavat yksikön toiminnan.”
 - **Poistettu:** ”Asukasviestinnän pääkanavaksi joudutaan priorisoimaan etelasavonha.fi ja toisaalta henkilöstön intranet. Sosiaalisen median ylläpidosta joudutaan tinkimään. Tämä kasvattavaa maineriskin vaaraa ja toisaalta heikentää Eloisan luomaa houkuttelevaa työnantajakuva. Eloisan somekanavat toimivat tällä hetkellä hyvin; esimerkiksi Facebookissa on yli 15 000 seuraajaa, mikä on huomattavasti enemmän, jopa kaksinkolminkertaisesti kuin esimerkiksi muilla Itäisen yhteistyöalueen hyvinvointialueilla. Samoin Instagramissa Eloisa on selvästi edellä naapurialueitaan seuraajamäärissä.”
 - **Poistettu:** ”Viestintäpalveluissa työskentelee hyvin monitaitoista ja osaavaa henkilöstöä, joka on joutanut hyvinvointialueen valmistelussa ja käynnistämisessä. Riskinä on, että työmäärien edelleen kasvaessa ja epävarmuuden lisääntyessä osa ammattilaisista hakeutuu muualle helpompiin töihin. Etelä-Savossa taitavien viestintäammattilaisten rekrytointi on vaikeaa. Tällä hetkellä viestintäpalveluissa pystytään myös tuottamaan valtaosa mainos- ja markkinointimateriaaleista omana työnä. Tämä ei ole jatkossa samoilla tavoin mahdollista. Valo-kuvausta, videotuotantoja ja graafista suunnittelua ostetaan enemmän ulkoa. Tämä nostaa kustannuksia, kasvattaa vasteaikoja ja poistaa mahdollisuuden reagoida nopeasti toimialojen pyyntöihin.”

- **Poistettu:** ”Viestinnästä puhuttaessa tärkeää on huomioida sen toimivuuden vaikutukset koko hyvinvointialueelle. Aliresursoitu viestintä on yhteydessä hyvinvointialueelle kriittisiin ulkoisiin ja sisäisiin seurauksiin.”
- **Poistettu:** ”Ulkoiset seuraukset:
 - Pärjääminen kilpailijoihin nähden vaikeutuu – strategia ei toteudu
 - Kilpailu osaavasta työvoimasta vaikeutuu
 - Kriisiviestintätilanteessa ei pärjätä, osaajia ei ole riittävästi
 - Maineriski, jos tärkeä asia jää kertomatta tai viestintä hoidetaan huonosti
 - Hyvinvointialueen luotettavuus ja legitimitetti kyseenalaistuvat.”
- **Poistettu:** ”Sisäiset seuraukset:
 - Iso osa osaamisesta ei tule organisaatiossa laajasti tietoon vaan jää yhteen yksikköön
 - Sisäinen työnantajamielikuva laskee ja työntekijät äänestävät jaloillaan
 - Työyhteisöviestinnän puute kasvattaa kuiluja ja siloja, luottamus on heikkoa organisaation sisällä
 - Viestintäosaaminen ei kasva läpileikkaavasti organisaatiossa, organisaatio ei opi tiedostamaan viestintän tarvetta ja kukin omaa rooliaan siinä
 - Hyvinvointialueen maineen kannalta tärkeää työntekijälähtöisyys ei toteudu.”
- Alaotsikko Päätöksenteon tuen palvelut
 - **Poistettu:** ”Sopeuttamistoimet kohdistuvat osin tehtäviin, jotka eivät ole sote-järjestämislainmukaisia toimintoja, kuten sielunhoitotyöhön. Sielunhoito on kuitenkin palveluna tärkeä ja turvattu jatkossakin erityistä tukea tarvitseville asiakkaille yhteistyössä alueiden seurakuntien kanssa.”
 - **Lisätty** edellisen tilalle, sivun 96 viimeiseen tekstikappaleeseen seuraavat virkkeet: ”Sopeuttamistoimet kohdistuvat osin tehtäviin, jotka eivät ole sote-järjestämislain mukaisia toimintoja. Sairaalasielunhoito turvataan yhteistyössä alueiden seurakuntien kanssa.”
 - **Poistettu:** Assistenttipalveluihin kohdistuva sopeuttaminen johtaa tilanteeseen, jossa luottamuselimiä joudutaan karsimaan. Avustavaa ja kokouksia valmistelemaa henkilöstöä ei enää ole. Eloisan luottamuselimitystä lakkautetaan kevään 2024 aikana:
 - Palvelu- ja tulevaisuuslautakunta
 - Turvallisuuslautakunta
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta
 - Koulutus ja osaaminen yhteistyöfoorumi
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuottajien ja järjestöyhteistyön foorumi”
 - **Poistettu:** Toimielimien lakkauttaminen osaltaan tuo säästöä myös kokouskustannusten poisjäännin kautta. Myös kokoontumistiheyttä esimerkiksi aluehallituksen suhteen on harvennettava, mikä on mahdollista toiminnan vakiinnuttua ensimmäisen järjestämistävuoden aikana. Toimielimiin liittyen hallintosääntöön kirjataan myös säännös, jonka mukaan toimielimen varajäsen on oikeutettu kokouspalkkion oltuaan kokouksessa läsnä vähintään puoli tuntia. Viranhaltijoiden virka-ajan ulkopuoliset kokouspalkkiot poistetaan. Valtuustoryhmien ryhmäraha poistetaan kokonaan.
 - **Lisätty** edellisen tilalle, sivun 97 alkuun teksti ”Aluehallitus käynnistää valtuustoryhmien kanssa yhdessä tammikuussa arvioinnin koko hyvinvointialueen toimielinrakenteesta ja tekee sen pohjalta esitykset hallintosäännön muutoksen yhteydessä keväällä 2024”.
 - **Poistettu:** Päätösten ja muiden hallinnollisten asioiden valmistelu hidastuu muutenkin, mikä voi aiheuttaa monenlaisia häiriöitä ja viivästyksiä toiminnassa sekä lisää taloudellisia ja toiminnallisia riskejä.
 - **Poistettu:** Kirjaamopalveluissa asioiden kirjaaminen viivästyy, mikä pidentää käsittelyaikoja ja vaikeuttaa asetetuissa määräajoissa pysymistä ja lisää taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Mikkelin kirjaamon toimipisteen käyntiasiointi lakkautetaan lukuun ottamatta erikseen sovittuja ajankohtia.
 - **Poistettu:** Arkistopalveluissa tietopalvelupyynnöiden käsittelyajat kasvavat, mikä vaikeuttaa säädetyissä määräajoissa pysymistä, mikä huonontaa asiakaskokemusta ja lisää taloudellisia ja toiminnallisia riskejä sekä vahinkoriskejä. Paperiarkiston hoitamiseen jää

vähemmän aikaa, mikä johtaa väistämättä arkiston epäjärjestykseen, tietopalvelun vaikeutumiseen ja pahimmassa tapauksessa asiakirjojen tuhoutumiseen.

- Alaotsikko Sopeutustoimenpiteet
 - o Sivulla 100 esitetystä taulukosta nro 62 **yliviivattu** ja alimman rivin yhteenlaskusta **poistettu** seuraavat toimenpiteet:
 - 3. Palvelu- ja tulevaisuuslautakunnan lakkauttaminen, 53 000 €
 - 4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan lakkauttaminen 62 000 €
 - 5. Turvallisuuslautakunnan lakkauttaminen 53 000 €
 - o Sivun 100 taulukosta nro 62 on **yliviivattu** kohta 10. Valtuustoryhmärahan poistaminen 295 000 € ja sen alapuolelle on **lisätty** uusi, korvaava rivi 10, Valtuustoryhmärahan vähentäminen 206 500 €. Muutos on huomioitu myös taulukon alimman rivin yhteenlaskussa.
 - Näiden sopeutustoimiin kohdistuneiden muutosten toimintamenoja lisäävä vaikutus vuoden 2024 talousarviossa on yhteensä 256 500 euroa.

8. Tuloslaskelmaosa

- **Lisätty** sivun 101 viimeiseksi tekstikappaleeksi:
 - o ”Valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön kansliapäälliköt ovat lähettäneet aluevaltuustojen puheenjohtajille, aluehallitusten puheenjohtajille sekä hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon johtajille 22.11.2023 päivätyn kirjeen, jolla kannustetaan alueita ennakkoluulottomaan tietoon perustuvaan palvelujen sisältöjen ja palvelurakenteen uudistamiseen haastavassa taloustilanteessa. Kirjeessä käsitellään myös alijäämien kattamisveloitetta. Kirje on talousarviokirjan liitteenä 5.”

Muut asiakirjaan tehdyt muutokset

- Kansilehden tiedot on päivitetty
- **Lisätty** sivun 95 lopun ja sivun 96 alun välille jakautuvaan tekstikappaleeseen seuraava teksti:
 - o ”Strategiapalveluiden budjetti sisältää 200 000 euron varauksen yhteisöavustuksiin. Kumppanuussopimusten osalta talousarviovaraukset, yhteensä 380 000 euroa, on tehty toimialakohtaisiin budjetteihin kumppanuussopimuksilla tuettavan toiminnan luonteen mukaisesti. Yhteisöavustuksiin ja kumppanuussopimuksiin on siten varattu koko hyvinvointialueen tasolla yhteensä 580 000 euroa.”
- Talousarviokirjan sisältämät laskelmat ja eurotaulukot, joihin aluehallituksen päätöksen mukaiset säästötoimien perumiset (lautakunnat) ja muutokset (valtuustoryhmärahan palauttaminen budjettiin leikattuna) ovat vaikuttaneet, on päivitetty teknisenä muutoksena. Euromuutokset on korjattu myös teksteihin, joissa on mainittu tuloslaskelman lukuja.
- Kirjoitusvirheiden korjauksia yms. teknisiä, asiakirjan sisältöä muuttamattomia korjauksia.